

هزار با ملائک

شرحی بر دعای روزانه ماه مبارک رمضان

تألیف دکتر حسین حدیدی

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

سرشناسه : حیددی، حسین، ۱۳۲۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : همراز با ملائک: شرحی بر دعا‌های روزانه ماه مبارک رمضان
 / تألیف حسین حیددی.
 مشخصات نشر : تهران: بوستان قرآن، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری : ۴۱۶ ص.
 شابک : 978-600-5485-34-9
 وضعیت فهرست : فبا
 نویسی :
 یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.
 موضوع : دعا‌های ماه رمضان -- نقد و تفسیر
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ج ۲ / ۸۰۴۲۲ / BPTV۰
 رده بندی دیوبند : ۲۹۷/۷۷۲
 شماره : ۲۶۰۷۰۷۰
 کتابشناسی ملی :

نام کتاب: همراز با ملائک
 مؤلف: دکتر حسین حیددی
 ناشر: بوستان قرآن
 چاپ: پاسدار اسلام
 نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۰
 تیراژ: ۵۰۰۰ جلد
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۸۵-۳۴-۹
 قیمت: ۱۵۰۰ تومان

مراکز پخش و فروش:

تهران، بوستان قرآن تلفن: ۷۷۸۹۴۳۶۱ همراه: ۰۹۳۵۲۵۸۹۰۹۴
 قم، آقای علی عابدینی همراه: ۰۹۱۲۵۵۲۱۵۴۳

حق چاپ برای ناشر محفوظ است. کلمه حقوق و حق چاپ من، طرح روی جلد و عنوان کتاب
 با نگرش به قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ برای انصارات
 بوستان قرآن محفوظ است و محلفین تحت برگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

فهرست	۵
دعا در هر حال	۱۸
دعا و هدف خلقت	۱۹
بیان معارف از طریق دعا	۲۰
درآمدی بر فلسفه روزه در اسلام	۲۳
فلسفه روزه از دیدگاه امام علی (ع)	۲۵
روزه برای آزمایش اخلاص مردم است	۲۶
انواع روزه	۲۶
جوانح و جوارح	۲۷
انواع قیام‌ها	۲۹
دو ویژگی قیام شب	۳۰
غفلت سرچشمه اصلی بدبختی‌ها	۳۱
نتیجه	۴۰
چه عواملی ما را از غفلت باز میدارد؟	۴۱
یک حکایت جالب	۴۱
معنای لغوی و اصطلاحی گناه و معصیت	۴۲
آثار گناه و معصیت	۴۲
نتیجه‌گیری	۴۵
مناجات با خداوند بخشنده	۴۵
چگونگی کسب رضای الهی	۴۷
نشانه‌های رضای خدا	۴۸
فضیلت قرائت قرآن	۵۳

- انفجاری در سکوت ۵۳
- قرآن از زبان محرمان درگاه ۵۴
- فضیلت قرائت و تلاوت قرآن در منزل ۵۵
- آثار تلاوت قرآن ۵۶
- ذهن چیست؟ ۶۰
- افکار و دو نوع است: ۶۱
- راه دوری از وسوسه ۶۳
- شرح فرازهای دعا ۶۴
- احمق و سفیه چند ویژگی دارد ۶۵
- مراد از خیر و شر چیست؟ ۶۶
- مفهوم قدرت در اسلام ۷۵
- قدرت و اقتدار در اسلام ۷۶
- انواع قدرت ۷۷
- معنای ذکر ۷۹
- چرا باید ذکر گفت؟ (نیاز به ذکر) ۷۹
- انواع ذکر ۸۰
- آثار یاد خدا ۸۰
- موانع ذکر ۸۱
- انواع شکر ۸۲
- داستان مرد شاکر و بانوی شایسته ۸۳
- چرا خلقت انسان به گناه نکردن نبود؟ ۸۵
- اعتصام واقعی ۸۵
- نگاه کلی و اجمالی به دعای معتمدین امام سجاد علیه السلام ۸۵
- گناهان، علت اعتصام ۸۶
- چند فراز از دعای معتمدین ۸۷

۹۰		فرق توبه با استغفار چیست؟
۹۱		تفاوت‌های اساسی استغفار و توبه
۹۲		با استغفار سه بهره ی دنیوی را کسب کنید!
۹۴		استغفار معصوم
۹۵		عبد صالح
۱۰۲		خشم، نشانه شجاعت نیست
۱۰۲		تأثیر هم نشین در خشم
۱۰۳		موجبات خشم
۱۰۳		رویارویی با شعله های خشم
۱۰۷		اهمیت نماز
۱۰۸		آثار ترک و سبک شمردن نماز
۱۱۰		اقسام ذکر
۱۱۲		یتیم کیست؟
۱۱۳		ضرورت تکریم ایتام در قرآن کریم و روایات
۱۱۵		مطلبی از تفسیر نمونه در مورد یتیم
۱۱۵		(حمایت از یتیم)
۱۱۸		سلام یک نحت بزرگ اسلامی
۱۱۹		سلام در قرآن
۱۱۹		دستور سلام کردن پیامبر
۱۱۹		سلام فرشتگان
۱۱۹		سلام اهل بهشت به یکدیگر
۱۲۰		سلام، نام بهشت
۱۲۰		سلام به معنی سلامتی
۱۲۰		با سلامت و امنیت به باغ‌ها وارد شوید (خطاب به بهشتیان)
۱۲۰		سلام به معنی وداع و خداحافظی

- ۱۲۰ سلام به معنی متارکه و خداحافظی
- ۱۲۱ نقش تربیتی سلام
- ۱۲۲ تفاوت سلام و صلوات در چیست؟
- ۱۲۲ همشینی یا نیکان
- ۱۳۰ اهمیت شناخت خداوند
- ۱۳۰ وابستگی رفتار اختیاری به شناخت
- ۱۳۶ خداوند در قرآن مصادیقی از فائزین و رستگاران را ذکر کرده
- ۱۳۶ ۳- کسانی که با خداوند معامله می‌کنند؟
- ۱۴۶ منظور از حَبِّ إِلَهِیْ فِی الْإِحْسَانِ چیست؟
- ۱۴۶ چگونه از گناه متنفر شویم؟
- ۱۴۶ برآستی چگونه می‌توان از گناه منزجر شد؟
- ۱۴۸ اصل اخلاقی مقابله به ضد
- ۱۴۹ علم درمانی گناه
- ۱۵۲ ترس از عذاب الهی
- ۱۵۳ چگونه میتوان ترس از عذاب الهی را در خود به وجود آورد؟
- ۱۶۰ اصل کُفَاف و قُنَاعَت از منظر خواجه نصیرالدین طوسی
- ۱۶۱ اصل قناعت
- ۱۶۳ فضیلت انصاف
- ۱۶۴ ترس معقول و نامعقول
- ۱۶۵ ریشه های جُبْن (ترس)
- ۱۶۶ راههای درمان و پیشگیری جُبْن و ترس
- ۱۶۸ پاکی و طهارت
- ۱۷۰ قضا و قدر
- ۱۷۲ تقوی
- ۱۷۵ مؤاخذة انسان براساس توانایی

۱۷۵	یا سریع الرضا
۱۷۶	ظلم نفس
۱۷۹	خصوصیات خاشعین
۱۸۰	خشوع در تلاوت قرآن
۱۸۱	مفهوم شرح صدر
۱۸۲	اِخْبَات
۱۸۶	اوصاف ابرار
۱۸۷	مصادیق بر
۱۸۸	مصادیق ابرار
۱۸۸	درجات ابرار
۱۸۹	فراوانی نعمت‌های بهشتی ابرار
۱۹۷	زندگی پاک
۱۹۷	دیدار خدا
۱۹۷	زندگی همراه با سرافرازی
۱۹۹	تفاوت اعمال صالح
۱۹۹	عمل صالح و خلوص نیت
۲۰۰	بقا بر عمل صالح
۲۰۱	از چه کسی باید حاجتها و آرزوها را طلب کرد؟
۲۰۱	پرستش هر معبودی در کنار خدا منع شده است
۲۰۲	چه کار باید کرد که خدا حاجتها و آرزوهای ما را برآورده کند؟
۲۰۴	به قول صائب تبریزی:
۲۰۵	دعا، پرواز روح به عالم ملکوت
۲۰۶	«علم» در لغت به معنای شناخت، درک یا دانستن چیزی است.
۲۱۰	برکات سحر و جکونگی دستیابی به آن
۲۱۲	قرآن و وصف شب زنده داران

۲۱۳	 استجابت دعا هنگام شب:
۲۱۴	 شب خیز که عاشقان به شب راز کنند
۲۱۴	 نماز شب کفاره گناهان
۲۱۶	 نماز شب در آیات
۲۱۶	 وقت مناسب برای تلاوت قرآن و نیایش
۲۱۷	 مقام محمود چیست؟
۲۱۹	 بزرگترین برکت در دعای سحر
۲۲۰	 نورانیت قلب به چیست؟
۲۲۲	 انوار سحر و نورانیت قلب
۲۲۴	 قلب سلیم
۲۲۴	 منظور از قلب سلیم چیست؟
۲۲۶	 ثمرات قلب سلیم در دنیا و آخرت
۲۲۸	 اعضا و جوارح، امانت‌های خدا
۲۲۹	 شهادت اعضای بدن در روز قیامت
۲۳۰	 کیفیت تکلم دست‌ها و شهادت پاها در روز قیامت
۲۳۲	 شهادت گوش و چشمان و پوست‌های بدن در روز قیامت
۲۳۴	 نور الهی یعنی چه؟
۲۳۸	 آیا ما می‌توانیم به خدا کلمه «نور» را اطلاق کنیم
۲۴۰	 برکت چیست؟
۲۴۲	 راههای نزول برکت
۲۴۲	 پیامبر ﷺ میفرماید: خوش اخلاقی، برکت است و بدخویی شامت
۲۴۳	 پیامبر ﷺ میفرماید: خانهای که در آن بچه نیست برکت هم در آن نیست
۲۴۴	 عوامل بی برکتی
۲۴۵	 خیر چیست و آیا در همه زمان‌ها یکسان است؟
۲۴۶	 بهترین عمل خیر

۲۵۰	ویژگیهای بهشتیان در قرآن
۲۵۳	نامهای جهنم:
۲۵۳	اوصاف جهنم:
۲۵۴	برخی از ویژگیهای آتش جهنم:
۲۵۶	عذابهای روحانی دوزخیان
۲۵۷	عوامل ورود به جهنم
۲۵۹	برترین عبادات
۲۶۰	یکی از سه صدای محبوب نزد خدا
۲۶۰	همراه تنهایی ها
۲۶۰	آداب قرائت
۲۶۰	رعایت قواعد
۲۶۱	تلاوت از روی قرآن و نگاه کردن به آن
۲۶۱	صدای نیکو
۲۶۱	تلاوت با دهان پاکیزه (مواک)
۲۶۲	شمرده خواندن
۲۶۲	خواندن قرآن با لحن هری
۲۶۳	اخلاص در قرائت
۲۶۳	خشوع دل، حضور قلب و صفای باطن
۲۶۴	پاداش
۲۶۴	پاداش قرائت درست
۲۶۴	محبوب و مورد رحمت خداوند
۲۶۴	همنشینی با فرشتگان
۲۶۴	مایه استجاب دعا
۲۶۵	برکت خانه، حضور فرشتگان، رانده شدن شیاطین و ستاره زمین
۲۶۵	دور شدن بلا در دنیا و آخرت

۲۶۵	 بخوان و بالا برو
۲۶۶	 تخفیف عذاب پدر و مادر
۲۶۶	 تقویت حافظه
۲۶۶	 صفادهنده دلها
۲۶۶	 ثواب شنیدن تلاوت قرآن
۲۶۷	 تلاوت به قدر امکان
۲۶۷	 حداقل قرائت
۲۶۷	 ختم قرآن در سکه
۲۶۸	 قرآن در مسجد
۲۶۸	 قرائت قرآن در ماه رمضان
۲۶۸	 شکایت قرآن
۲۶۹	 این جا قرآن نخوانید
۲۷۰	 از کجا بدانیم خداوند از ما راضی است؟
۲۷۱	 مهمترین شرایط توبه عبارت است از:
۲۷۱	 پذیرش توبه
۲۷۳	 دامهای شیطان
۲۷۹	 منظور از ابواب چیست؟
۲۸۰	 منظور از فضل الهی چیست؟
۲۸۱	 چیزهایی که موجب میشود انسان مشمول فضل و لطف الهی گردد
۲۸۳	 برکات الهی
۲۸۳	 چه چیز موجب رضایت الهی است؟
۲۸۴	 خداوند اجابت کننده درماندگان است
۲۹۰	 توبه وسیله‌ای برای رفع و دفع حجابها
۲۹۱	 توبه عام و خاص
۲۹۳	 توبه اخص

- هنگام سختی و خوشی، خدا ترس باش. ۲۹۴
- مگر خداوند مهربان ترسناک است که از او بترسیم؟ ۲۹۴
- رضایت خدا یعنی چه؟ ۲۹۷
- رابطه تقوا و جلب رضایت خدا. ۲۹۹
- شکر نعمت و خشنودی خدا. ۳۰۰
- عملی که موجب رضایت خداوند از حضرت اسماعیل علیه السلام شد. ۳۰۰
- آزار دادن خدا یعنی چه؟ ۳۰۱
- تفاوت جدّ و جدّ با توفیق. ۳۰۲
- اولیاء چه کسانی هستند؟ ۳۰۶
- خطبه امیرالمؤمنین علیه السلام درباره صفات اولیاء خدا. ۳۰۸
- جایگاه دشمنشناسی از منظر قرآن و روایات. ۳۰۹
- سنت چیست؟ ۳۱۱
- معنای اصطلاحی عصمت. ۳۱۳
- مراتب عصمت. ۳۱۴
- دلایل عصمت. ۳۱۴
- سعی مشکور چیست؟ ۳۱۷
- استغفار: ۳۲۰
- موانع مغفرت خداوند: ۳۲۰
- راههای رسیدن به مغفرت. ۳۲۱
- رابطه مغفرت و شفاعت از نظر عقل و نقل. ۳۲۲
- پذیرفته شدن عمل بستگی به نیت دارد. ۳۲۵
- نفس والای نیت. ۳۲۵
- برای هر چه نیت کنیم، به همان خواهیم رسید! ۳۲۷
- اصلاح نیت عمل. ۳۲۸
- نیت. ۳۲۸

۳۲۹	عیب‌پوشی در روایات اسلامی
۳۳۳	معنای شب قدر
۳۳۵	کدام شب، شب قدر است؟
۳۳۷	تکالیف شب قدر
۳۳۸	غسل شب قدر
۳۳۸	احیا و شب‌زنده‌داری
۳۳۹	قرآن بر سرگرفتن
۳۴۰	نماز و دعا
۳۴۰	استغفار و توبه
۳۴۱	منظور از (من العسر الى اليسر) چه می‌باشد؟
۳۴۲	تقوای الهی موجب آسانی در امور زندگی
۳۴۲	انفاق به اندازه وسع انسان، موجب آسانی است
۳۴۳	رابطه پذیرش عذر و بخشش گناهان
۳۴۶	مقصود از رأفت چیست
۳۴۹	حدیث قرب نوافل چیست؟
۳۵۳	مقام قرب فرائض
۳۵۳	دلیل محرومیت از نوافل و مستحبات
۳۵۴	محرومیت از انجام اعمال صالح
۳۵۴	نابودی اعمال گذشته
۳۵۵	عدم قبولی اعمال
۳۵۶	انسان و مسئولیت پذیری
۳۵۸	مسئولیت انسان در برابر خداوند
۳۵۹	مسئولیت انسان در برابر خویش
۳۶۰	مسئولیت انسان در برابر جامعه
۳۶۱	مسئولیت انسان در برابر خانواده

۳۶۳	 مسئولیت انسان در برابر خویشاوندان
۳۶۳	 مسئولیت انسان در برابر همسایگان
۳۶۴	 مسئولیت انسان در برابر هم نوعان
۳۶۴	 مسئولیت انسان در برابر انحرافات
۳۶۶	 جستجوی وسیله برای نزدیکی به خدا
۳۶۷	 ابتغاء وسیله
۳۶۸	 مصادیق وسیله
۳۷۴	 سؤال و جواب
۳۷۵	 اثر محبت پیامبر و اهل بیت علیهم السلام
۳۷۶	 نتیجه گیری
۳۷۸	 رحمت عام و رحمت خاص پروردگار
۳۷۸	 تلقی ابن عربی از رحمت الهی
۳۷۹	 رحمت عام الهی
۳۸۱	 رحمت خاص الهی
۳۸۲	 قرآن و رحمت پروردگار
۳۸۳	 رحمت الهی و آغاز و انجام خلقت
۳۸۴	 بأس هرگز!
۳۸۵	 نمونه هایی از رحمت الهی
۳۸۵	 صفح الهی، رحمتی بی همانند
۳۸۶	 این همه رحمت، پس عذاب چرا؟
۳۸۷	 انذار الهی، جلوه ای از رحمت
۳۸۸	 ریشه عقوبت اخروی
۳۸۹	 توفیق الهی به چه معناست؟
۳۹۱	 برای بهره مندی از توفیق الهی و موفقیت در زندگی چه باید کرد؟
۳۹۳	 عصمت

۳۹۴	 عصمت نسبی و مطلق
۳۹۵	 نتیجه ی علم به عواقب گناه
۳۹۶	 عصمت معلول شناخت جمال و عظمت حق
۳۹۷	 تعریف لغوی تهمت
۳۹۷	 بدترین نوع دروغ
۳۹۸	 آثار سوء اجتماعی تهمت
۳۹۹	 تهمت دو صورت دارد:
۴۰۰	 حمل فعل مسلمان بر صحت
۴۰۱	 فرار از موضع تهمت
۴۰۲	 افتراء به خدا و رسول و ائمه
۴۰۶	 معنای اصطلاحی «صَحَّت»
۴۰۶	 مبطلات روزه
۴۰۷	 معنای اصطلاحی «قبولی»
۴۰۷	 تفاوت شرط «صَحَّت» و شرط «قبولی» روزه
۴۰۷	 شرایط قبولی روزه
۴۰۸	 عواقب عدم قبولی روزه
۴۰۸	 علامت قبولی روزه چیست؟
۴۱۱	 روزه داران به سه درجه تقسیم می گردند
۴۱۲	 شرائط روزه دار از زبان امام صادق علیه السلام
۴۱۳	 داستان دو زن روزه دار که غیبت مردم می کردند

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، الصلوة و السلام على اشرف الانبياء و المرسلين حبيب الله العالمين ابي القاسم محمد و المصطفىين الذين اذهب الله عنهم الرجس اهل البيت و طهرهم تطهيراً، سيما حجة بن الحسن العسكري رضى و ارواح العالمين له الفداء.

اميرالمومنين على عليه السلام فرمود: **الدُّعَاءُ تُشْرِي الْمُؤْمِنُ**.^۱ «دعا سپر مؤمن است». امام هشتم على بن موسى الرضا عليه السلام فرمود: عليكم بِسِلَاحِ الانبياء، فَقِيلَ: و ما سِلَاحُ الانبياء؟ قال: **الدُّعَاءُ**.^۲ «بر شما باد به سلاح پيامبران، عرض کردند: سلاح پيامبران چیست؟ فرمود: دعا».

روانشناسان امروز نيز به اين نتيجه رسيده‌اند، كه توجّه به خدا و اصل نيايش و دعا، موجب رفع بسيارى از گرفتارى‌ها و حتى امراض مى‌گردد و اساساً بسيارى از امراض در محيط‌هاى كه دعا و نيايش در آنجا وجود دارد، رخنه مى‌كنند.

«دليل كارنگى» روانشناس مشهور در كتاب آئين زندگى درباره چگونگى دور كردن تشويش و نگرانى از انسان مى‌شويد مى‌گويد:

«امروز جديدترين علم، (روان‌پزشكى) همان مسائلى را تعليم مى‌دهد كه پيامبران در گذشته تعليم مى‌دادند؛ چرا؟ به علت اينكه پزشكان رومى دريافته‌اند: كه دعا و نماز و داشتن يك ايمان محكم به خدا: [نگراني، تشويش، هيجان و ترس را كه موجب بيشترى از ناخوشى‌هاى ما است] برطرف مى‌سازد. (در همين كتاب

۱. عدة الداعي و نجاح الساعي ص ۱۶.

۲. الكافي ج ۲ ص ۲۶۸.

می‌گوید: یکی از پیشوایان علم مذکور می‌گوید: کسی که حقیقتاً معتقد به مذهب است، هرگز گرفتار امراض عصبی نخواهد شد. اگر مذهب وجود نداشته باشد، زندگی بی‌معنی و پوچ است و بازیچه‌ای بیش نخواهد بود.

«دکتر الکسیس کارل» نویسنده کتاب «بشر مجهول» و برنده جایزه نوبل می‌نویسد: دعا و نیاز از قوی‌ترین نیروهای تولیدی توسط انسان‌اند که همچون قوه‌ی جاذبه‌ی زمین وجود حقیقی و خارجی دارند. در حرفه پزشکی، خود من افرادی را دیده‌ام که به دعا و عبادت از بیماری رهایی یافتند.

امام باقر علیه السلام به محمد بن مسلم می‌فرماید: أَلَا أَخْبِرُكَ بِمَا فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ حَتَّى السَّامِ؟ قَالَ: بَلَى، قَالَ: الدَّعَاءُ «آیا به تو خبر ندهم از چیزی که شفای هر دردی است حتی مرگ؟ عرض کرد: چرا فرمود: آن دعا است».

دعا در هر حال

البته تشریع دعا (برخلاف آنچه در ذهن بعضی وجود دارد) تنها برای موقع گرفتاری و شدائد نیست، بلکه خدای تعالی کسانی را که فقط در گرفتاری و محنت به درگاه او روی آورده و دعا می‌کنند، مورد نکوهش قرار داده می‌فرماید: وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ. (یونس/۱۲) «و چون به انسان گرفتاری (و محنتی) رسد ما را در حال خفتن یا نشسته و ایستاده بخواند، و چون گرفتارش را برطرف کنیم برود، گویی اصلاً ما را برای گرفتاری که به او رسیده بود، نخوانده است. این چنین برای اسراف‌گران احتمالی که می‌کرده‌اند آرایش داده شده بود». و در جای دیگر فرموده است: وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَ نَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ. (فصلت/۵۱) «و چون به انسان نعمتی دهیم (از ما) روی برگرداند و تکبر و بزرگی

کند و چون بدی و (بلایی) به او رسد (و رفتار شود) دعائی بسیار دارد». روایت در این زمینه بسیار است: امام صادق علیه السلام می‌فرماید: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فِي الشَّدَّةِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ.^۱ «کسی که بخواهد دعایش در حال سختی به اجابت رسد باید در حال آسایش دعا کند». كَانَ عَلِيُّ ابْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهَا السَّلَام يَقُولُ: الدُّعَاءُ بَعْدَ مَا يَنْزِلُ الْبَلَاءُ لَا يُنْتَفَعُ بِهِ.^۲ «علی بن الحسین علیهما السلام همیشه می‌فرمود: دعا پس از رسیدن بلا سودی ندارد». أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ * أَنْ كُرِّيَ فِي سَرَّائِكَ أَسْتَجِبَ لَكَ فِي ضَرَّائِكَ.^۳ «خدای متعالی به داود علیه السلام می‌فرمود مرا در روزهای خوشی و آسایش یاد کن تا من دعای تو را در روزهای گرفتاری و سختی اجابت کنم».

خلاصه هدف اصلی این اموری که برای دعا از طرف خدای تعالی و ائمه علیهم السلام رسیده جلب توجه مردم به سوی خدا و برقراری ارتباط میان آن‌ها و خالق است، که بندگان در هر حال خدا را بخواهند تا در مقابل طوفان‌های سهمگین زندگی و پیش‌آمدهای ناگوار به کمک خدای تعالی پایداری کرده و خود را نیازند.

دعا و هدف خلقت

با توجه به برخی از آیات و روایات به این نتیجه می‌رسیم، که هدف خلقت انسان از نظر احادیث و قرآن، دعا و توجه بندگان به خدا از این طریق بوده است، زیرا قرآن کریم در آیه‌ای می‌فرماید: وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ. (ذاریات/۵۶) «نیافریدم جن و انس را مگر برای آن که مرا عبادت کنند.» و در آیه‌ای دیگر دعا را نوعی عبادت دانسته و فرموده: وَ قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ

۱. الکافی ج ۲ ص ۴۷۲.

۲. عدة الداعي و نجاح الساعي ص ۱۸۲.

۳. مکارم الأخلاق ص ۲۶۹.

لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. (غافر/۶۰) «مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم، برآستی آن‌ها که از عبادت من تکبر و بزرگی کنند به خواری به دوزخ درافتند.» (که امام باقر در تفسیر این آیه فرمود: منظور از عبادت یعنی دعا و دعا بهترین عبادت است.) و در جای دیگر قرآن فرموده: قُلْ مَا يَعْبُؤُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دَعَاؤُكُمْ. (فرقان/۷۷) «ای پیامبر ما به امت بگو اگر دعای شما نبود پروردگار من به شما توجهی نداشت.»

از این چند آیه که در مورد هدف خلقت انسان آمده است، دریافتیم که هدف خلقت، عبادت است بهترین عبادت، دعا است. در روایتی امیرالمومنین علی علیه السلام می‌فرماید: أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ.^۱ «محبوب‌ترین اعمال در پیشگاه خدا روی زمین دعا است.»

بیان معارف از طریق دعا

بیان معارف از طریق دعا، ریشه‌ای قرآنی دارد و مکتبی است که از دل قرآن برخاسته است. در آیات متعدد، دعاهایی از زبان بزرگان نقل شده، که حاوی نکات تربیتی و معرفت‌شناختی هستند. پیامبر صلی الله علیه و آله علاوه بر تلاش عملی در راه ابلاغ دعوت، از این عنصر تاثیر گذار هم غفلت نکردند، ایشان به هنگام مراجعه به غزوات، دعا می‌کردند، زیرا دعا برای تقویت روحیه لشکر اسلام و نیز برخورداری از مواهب حقیقی خود دعا لازم بود.

این حقیر دعای مخصوص هر روز ماه مبارک رمضان را (که ابن عباس رضی الله عنه «ره» از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله روایت کرده و مرحوم مجلسی رحمته الله (ره) نیز نقل کرده)، شرح نموده و مطالب ارزنده‌ای از دانشمندان و اساتید گرانقدر به مناسبت جملات و فرازهای دعا نقل کرده‌ام. امیدوارم مورد استفاده خوانندگان عزیز و گرامی قرار گیرد و اگر سهو و خطا و یا قصور بیانی در این کتاب مشاهده کردند، با دیده

اغماض بنگرند؛ و از تمامی آن‌ها عاجزانه التماس دعا دارم، خداوند متعال را
شاكرم كه توفيق اين شرح مختصر را به بنده عنایت فرمود.
و نیز از تمام عزیزانی که در این خصوص مرا یاری کردند خصوصاً دوست و
برادر بسیار عزیزم فاضل گرامی جناب آقای حسین علیزاده ولوجردی و همچنین
برادر خوارم جناب آقای مرتضی برقی کاشانی که در تنظیم و صفحه بندی کتاب
کمک کردند کمال تشکر و سپاسگزاری را دارم .

حسین حدیدی

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

تهران- دوشنبه ۱۳۹۰/۷/۱۱